

**UCHWAŁA NR LIV/467/2023
RADY POWIATU KĘDZIERZYŃSKO-KOZIELSKIEGO**

z dnia 28 marca 2023 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023-2030

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1526) oraz art. 35 a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 100 i 173), Rada Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023-2030 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Powiatu

Danuta Wróbel

POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA LATA 2023 - 2030

Kędzierzyn-Koźle

grudzień 2022 r.

Podstawa prawna opracowania:

Art. 35a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych
(Dz. U. z 2023 r., poz. 100)

Adresaci Programu:

Osoby niepełnosprawne i ich rodziny z terenu powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego

WSTĘP

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023 – 2030 jest dokumentem określającym i koordynującym działania w zakresie polityki społecznej powiatu kędzierzyńsko – kozielskiego, w szczególności ukierunkowanym na rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej, poprawy, jakości życia a także przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Podstawowym założeniem programu jest stworzenie systemu wsparcia oraz wdrożenie rozwiązań, które znacząco zminimalizują skutki niepełnosprawności, dając możliwości zaspokojenia potrzeb osób niepełnosprawnych we wszystkich obszarach życia. Zaangażowanie różnych instytucji i organizacji na rzecz osób niepełnosprawnych powinno zaowocować pogłębieniem świadomości społecznej oraz wzrostem wiedzy o prawach i potrzebach osób niepełnosprawnych. Nadrzędnym celem programu jest ukierunkowanie i skoordynowanie działań w ramach polityki społecznej realizowanej tak, aby stworzyć dogodne warunki do aktywnego życia społecznego i zawodowego niepełnosprawnym mieszkańcom powiatu przy maksymalnym wykorzystaniu istniejących zasobów finansowych, rzeczowych oraz osobowych.

Cele i działania w Programie są zgodne z:

1. Ustawą zasadniczą z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. nr 78 poz. 483 ze zm.);
2. Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych sporządzoną w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169 ze zm.);
3. Uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (M.P. z 13 sierpnia 1997 r. nr 50 poz. 475);
4. Uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 grudnia 2012 r. w sprawie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych (M.P. z 2012 r. poz. 991);
5. Ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 100).

UZASADNIENIE PROGRAMU

Opracowanie Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych nie jest tylko obowiązkiem Powiatu wynikającym z przepisów ustawy, jego celem jest szeroko rozumiana aktywizacja i zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym powiatu kędzierzyńsko – kozielskiego.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023-2030 jest uporządkowanym zbiorem celów tworzących system pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom z terenu powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego. Stanowi podstawę do opracowania i realizacji programów celowych na rzecz osób niepełnosprawnych i pozyskania dodatkowych środków z programów Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz umożliwi wykorzystanie środków Unii Europejskiej i innych środków zewnętrznych.

Osoby niepełnosprawne są jedną z grup społecznych znajdujących się w centrum zainteresowania polityki społecznej, realizowanej na poziomie centralnym i lokalnym. Wynika to z trudnego położenia tej grupy, nie tylko pod względem ekonomicznym, ale także pod względem możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, a tym samym realizacji ich praw. Brak odpowiednich rozwiązań i adekwatnego wsparcia przekłada się na brak możliwości włączenia społecznego. Należy zwrócić uwagę, że do osób niepełnosprawnych zaliczane są osoby o różnych rodzajach niepełnosprawności, wymagające, zatem różnych instrumentów wsparcia.

Wczesne rozpoznawanie i zdiagnozowanie potrzeb osób niepełnosprawnych, a także podejmowanie działań mających na celu wyeliminowanie przeszkód utrudniających osobom niepełnosprawnym aktywny udział w życiu społecznym zapobiega marginalizowaniu i wykluczeniu społecznemu tej grupy osób.

Powiatowy Program na Rzecz Osób Niepełnosprawnych ma na celu zminimalizowanie skutków niepełnosprawności we wszystkich obszarach życia. Program ma charakter otwarty, a stopień ogólności zawartych w programie działań umożliwi podejmowanie różnorodnych działań i inicjatyw oraz włączania na różnych etapach jego realizacji nowych podmiotów i uczestników.

Wszelkie działania planowane przez powiat kędzierzyńsko-kozielski na rzecz osób niepełnosprawnych mają na celu minimalizowanie skutków niepełnosprawności, zaspokajanie potrzeb osób niepełnosprawnych we wszystkich obszarach życia, obejmujących m.in:

- wczesne rozpoznawanie i diagnozowanie niepełnosprawności;
- zapobieganie niepełnosprawności;
- rehabilitację;
- edukację;
- doradztwo i nauczanie zawodowe;
- zatrudnienie i możliwość przekwalifikowania zawodowego;
- ochronę socjalną, ekonomiczną i prawną;
- zaopatrzenie w urządzenia, sprzęt ułatwiający samodzielne funkcjonowanie;
- usuwanie bądź ograniczenie barier, w tym architektonicznych, komunikacyjnych, technicznych, w porozumiewaniu się i w dostępie do informacji.

Istotną część tych zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej w naszym powiecie realizują Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kędzierzynie -Kozłu oraz Powiatowy Urząd Pracy w Kędzierzynie –Kozłu. Warunkiem powodzenia realizacji programu jest czynne w nim uczestnictwo oraz współpraca z samorządami gminnymi, jednostkami pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi, placówkami ochrony zdrowia i innymi podmiotami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

DEFINIOWANIE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 1 sierpnia 1997 r. podjął uchwałę „Karta Praw Osób Niepełnosprawnych” regulującą prawa osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z definicją zawartą w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych: „**Niepełnosprawni są to osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi**”.

Natomiast ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 100) zawęży powyższą definicję określając: **„niepełnosprawność – oznacza to trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy”**.

Według definicji przyjętej przez Światową Organizację Zdrowia niepełnosprawność to ograniczenie lub brak zdolności do wykonywania czynności w sposób lub w zakresie uważanym za normalny dla człowieka, wynikające z uszkodzenia i upośledzenia funkcji organizmu.

Najczęściej przyjmuje się dwa rodzaje kryterium uznawania kogoś za osobę niepełnosprawną:

- biologiczne – czyli uszkodzenie narządów i ich czynności, powodujące naruszenie lub obniżenie ich sprawności funkcjonowania, a co za tym idzie – obniżenie funkcjonowania całego organizmu;
- społeczne – wskazujące na konsekwencję tego uszkodzenia i obniżenie sprawności w różnych sferach życia.

Niepełnosprawność według WHO (Światowa Organizacja Zdrowia) wyróżnia:

- niesprawność (impariment) – każda utrata sprawności lub niepełnosprawność w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym;
- niepełnosprawność (disability) – każde ograniczenie bądź niemożność (wynikające z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub w zakresie uznawanym za typowe dla człowieka;
- ograniczenia w pełnieniu ról społecznych (handi -cap) ułomność określonej osoby wynikające z niesprawności lub niepełnosprawności, ograniczająca lub uniemożliwiająca pełną realizację roli społecznej odpowiadającej wiekowi, płci oraz zgodnej ze społecznymi i kulturowymi uwarunkowaniami.

Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych podkreśla, że niepełnosprawność nie wynika z dysfunkcji zdrowotnej, a z interakcji pomiędzy osobami z dysfunkcjami a barierami wynikającymi z postaw ludzkich i środowiskowych, które utrudniają tym osobom pełny i skuteczny udział w życiu społeczeństwa, na zasadzie równości z innymi.

Biorąc pod uwagę powyżej przytoczone definicje niepełnosprawność przedstawia się, jako zjawisko niejednorodne, które obejmuje wiele ograniczeń funkcjonalnych, stałych lub przejściowych. Niepełnosprawność nie powinna być postrzegana przez pryzmat obniżonej sprawności, a barier, które napotykają osoby niepełnosprawne na swojej drodze do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Przyjęcie programu jest formą usystematyzowania działań na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych, wskazaniem kierunków zmian zgodnych z europejskimi standardami. Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych ma na celu określić zadania, które powiat będzie wykonywał, aby sukcesywnie pokonywać wszelkie trudności wpływające na jakość życia osób niepełnosprawnych.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest zgodny z założeniami, celami przyjętymi w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023- 2030.

ORZECZNICTWO O NIEPEŁNOSPRAWOŚCI

W polskim systemie prawnym funkcjonują obecnie dwa podstawowe systemy orzekania:

1. zaliczenie do jednego ze stopni niepełnosprawności – na podstawie przepisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 100);
2. orzekanie o niezdolności do pracy – na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504 ze zm.).

1. Orzekanie o zaliczeniu do jednego ze stopni niepełnosprawności

Na podstawie przepisów ustawy o rehabilitacji można uzyskać orzeczenie o zaliczeniu do:

- znacznego;
- umiarkowanego;
- lekkiego;

stopnia niepełnosprawności.

W zależności od stopnia naruszenia sprawności organizmu oraz jej wpływu na zdolność do pracy oraz ewentualny obowiązek sprawowania opieki lub pomocy innym osobom można zostać zaliczonym do jednego z tych stopni niepełnosprawności.

Mianowicie do **znacznego** stopnia niepełnosprawności zaliczane są osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolne do pracy albo zdolne do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagająca, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innym osobom w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Natomiast do **umiarkowanego** stopnia niepełnosprawności zostaną zaliczone osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolne do pracy albo zdolne do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagające czasowej albo częściowej pomocy innym osobom w celu pełnienia ról społecznych.

Z kolei **lekki** stopień niepełnosprawności orzekany jest w stosunku do osób z naruszoną sprawnością organizmu, powodująca w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Orzeczenie o zaliczeniu do jednego ze stopni niepełnosprawności wydają (w składzie co najmniej 2-osobowym) zespoły orzekające:

- w I instancji powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności;
- w II instancji wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności.

Orzeczenia wydawane są na wniosek osoby zainteresowanej – do wniosku należy dołączyć wszelką dokumentację medyczną, potwierdzającą posiadane schorzenie. Właściwość miejscową zespołu określa się na podstawie miejsca stałego pobytu. Przepisy rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2021 r., poz. 857 z późn. zm.) regulują kwestie związane z orzekaniem o niepełnosprawności. Orzeczenie o zaliczeniu do jednego ze stopni niepełnosprawności stanowi podstawę do korzystania z ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów, w tym na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 100).

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 roku w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. z 2002 r. nr 17 poz. 162 z późn. zm.) osoby, które nie ukończyły 16 roku życia uznawane są za osoby niepełnosprawne, w przypadku naruszonej sprawności psychicznej lub fizycznej, której okres trwania przewiduje się powyżej 12 miesięcy, z uwagi na wady wrodzone, długotrwałą chorobę lub uszkodzenie organizmu, powodując konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

2. Orzekanie o niezdolności do pracy

Na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych można uzyskać orzeczenie o niezdolności do pracy – całkowitą bądź częściową, które stanowi podstawę do wydania decyzji o przyznaniu bądź odmowie przyznania świadczenia (renty). Orzeczenie o niezdolności do pracy wydawane jest wyłącznie w celach rentowych.

Niezdolność do pracy definiowana jest jako utrata zdolności do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu oraz brak rokowań odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Za osobę **całkowicie niezdolną** do pracy uznaje się osobę, która utraciła zdolność do jakiegokolwiek pracy, a za osobę **częściowo niezdolną** do pracy uznaje się osobę, która w znaczącym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Orzeczenie wydawane jest na wniosek osoby zainteresowanej. Aby móc uzyskać decyzję o rencie, należy spełniać następujące przesłanki:

1. być niezdolnym do pracy (tj. uzyskać orzeczenie o niezdolności do pracy wydane przez lekarza orzecznika ZUS);
2. mieć wymagany okres składkowy i nieskładkowy – okresów tych nie muszą udowadniać jedynie osoby, których niezdolność do pracy powstała wskutek wypadku w drodze do pracy lub z pracy;
3. niezdolność do pracy musi powstać w jednym ze wskazanych w art. 57 ust. 1 pkt. 3 ustawy o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych okresach albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów – warunku tego nie muszą spełniać osoby, które udowodniły wymagany okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety i 25 dla mężczyzny oraz są całkowicie niezdolne do pracy.

W zależności od momentu powstania niepełnosprawności inny okres składkowy i nieskładkowy należy posiadać:

- 1 rok – gdy niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 20 lat;
- 2 lata – gdy niezdolność do pracy powstała w okresie 20-22 lata;
- 3 lata – gdy niezdolność do pracy powstała w okresie 22-25 lat;
- 4 lata – gdy niezdolność do pracy powstała w okresie 25-30 lat;
- 5 lat – gdy niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat.

Ponadto okresy składkowe i nieskładkowe powinny przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed dniem złożenia wniosku o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy lub przed dniem wystąpienia niezdolności do pracy.

3. Równoważność orzeczeń

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 100) wprowadza bardzo szeroką definicję legalną osoby niepełnosprawnej. Ponadto przewiduje możliwość równego traktowania orzeczeń o niezdolności do pracy wydanych przez lekarza orzecznika ZUS z orzeczeniami o zaliczeniu do jednego ze stopni niepełnosprawności, tj.:

- orzeczenie o *całkowitej niezdolności* do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji traktowane jest na równi z orzeczeniem o *znacznym* stopniu niepełnosprawności;
- orzeczenie o *niezdolności do samodzielnej egzystencji* jest traktowane na równi z orzeczeniem o *znacznym* stopniu niepełnosprawności;
- orzeczenie o *całkowitej niezdolności* do pracy traktowane jest na równi z orzeczeniem o *umiarkowanym* stopniu niepełnosprawności;
- orzeczenie o *częściowej niezdolności* do pracy jest traktowane na równi z orzeczeniem o *lekkim* stopniu niepełnosprawności.

Osoby, które legitymują się orzeczeniem o niezdolności do pracy wydanym przez lekarza orzecznika ZUS mogą korzystać z uprawnień przewidzianych dla osób z poszczególnymi stopniami niepełnosprawności. Na podstawie przepisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 100) osoby posiadające orzeczenie o niezdolności do pracy, mogą złożyć do zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności wnioski o ustalenie stopnia niepełnosprawności.

Ustawa o rehabilitacji weszła w życie z dniem 1 stycznia 1998 r. Osoby, które przed tym dniem uzyskały orzeczenie o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów, także uważane są za osoby niepełnosprawne w myśl ustawy o rehabilitacji pod warunkiem, że orzeczenie to nadal jest ważne. Orzeczenia te także są traktowane na równi z orzeczeniami o stopniu niepełnosprawności:

- I grupa inwalidów – znaczny stopień niepełnosprawności;
- II grupa inwalidów – umiarkowany stopień niepełnosprawności;
- III grupa inwalidów – lekki stopień niepełnosprawności.

W odniesieniu do osób, wobec których orzeczono stałą lub długotrwałą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym, są one także traktowane jako osoby niepełnosprawne w rozumieniu przepisów ustawy o rehabilitacji. Także w ich przypadku stosuje się „przeliczenie” orzeczenia na stopnie niepełnosprawności:

- osoby, które pobierają zasiłek pielęgnacyjny traktowane są jak osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności;
- pozostałe osoby – lekki stopień niepełnosprawności.

Wydane orzeczenia o stopniu niepełnosprawności w 2021r.

<i>Symbol</i>	<i>Objaśnienie Symbolu</i>	<i>Znaczny</i>	<i>Umiarkowany</i>	<i>Lekki</i>	<i>Kobiet</i>	<i>Mężczyzn</i>
01-U	Upośledzenie umysłowe	35	44	2	33	48
02-P	Choroby psychiczne	100	133	15	161	87
03-L	Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	9	64	27	44	56
04-O	Upośledzenie narządu wzroku	24	35	15	38	36
05-R	Upośledzenie narządu ruchu	218	589	346	713	440
06-E	Epilepsja	20	49	15	28	56
07-S	Choroby układów oddechowego i krążenia	206	194	165	279	286
08-T	Choroby układu pokarmowego	64	26	27	62	55
09-M	Choroby układu moczowo – płciowego	53	93	50	138	58
10-N	Choroby neurologiczne	285	282	106	348	325
11-I	Inne	87	64	86	116	121
12-C	Całościowe zaburzenia rozwojowe	5	14	6	4	21
	Razem	1106	1587	860	1964	1589

Źródło: Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kędzierzynie – Koźlu

Orzeczenia o niepełnosprawności w 2021 r.

<i>SYMBOL</i>	<i>OBJAŚNIENIE SYMBOLU</i>	<i>KOBIET</i>	<i>MĘŻCZYŹN</i>
01-U	Upośledzenie umysłowe	8	6
02-P	Choroby psychiczne	3	2
03-L	Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	10	19
04-O	Upośledzenie narządu wzroku	7	11
05-R	Upośledzenie narządu ruchu	4	5
06-E	Epilepsja	9	11
07-S	Choroby układów oddechowego i krążenia	20	8
08-T	Choroby układu pokarmowego	0	0
09-M	Choroby układu moczowo – płciowego	2	0
10-N	Choroby neurologiczne	20	30
11-I	Inne	10	24
12-C	Całościowe zaburzenia rozwojowe	16	46
	Razem	109	162

Źródło: Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kędzierzynie – Koźlu

REHABILITACJA SPOŁECZNA

Rehabilitacja społeczna to zespół działań mających na celu umożliwienie osobie z niepełnosprawnością uczestniczenie w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym, na poziomie maksymalnie zbliżonym do innych osób a także proces przywracania osobie z niepełnosprawnością zdolności do samodzielnego funkcjonowania i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Rehabilitacja społeczna stawia sobie następujące cele:

- kształtowanie zaradności osobistej i motywowanie aktywności w sytuacjach społecznych;
- kształtowanie umiejętności związanych z samodzielnym pełnieniem ról społecznych;
- likwidowanie barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się, w dostępie do informacji i innych;
- kształtowanie wśród ogółu społeczeństwa postaw i zachowań, które będą sprzyjać integrowaniu się osób niepełnosprawnych z pełnosprawnymi.

Do placówek zajmujących się rehabilitacją społeczną na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego należą m.in.:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kędzierzynie –Koźlu;
2. Domy Pomocy Społecznej w powiecie kędzierzyńsko – kozielskim;
3. Warsztat Terapii Zajęciowej w Kędzierzynie-Koźlu;
4. Środowiskowy Dom Samopomocy „PROMYCZEK” w Kędzierzynie-Koźlu;
5. Miejski i gminne ośrodki pomocy społecznej;
6. Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego.

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kędzierzynie-Koźlu

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 100) zadania powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej realizowane są przez Zespół Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Obsługi Programów PFRON - Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kędzierzynie-Koźlu.

Do zadań powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej na realizację, których przeznaczane są środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych należą:

1. dofinansowanie kosztów tworzenia i działania **warsztatów terapii zajęciowej**;
2. dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w **turnusach rehabilitacyjnych**;
3. dofinansowanie zaopatrzenia w **sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze** przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów;
4. dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych;
5. dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych;
6. dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika.

Warsztaty Terapii Zajęciowej

Warsztat Terapii Zajęciowej jest placówką, która daje osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej. Warsztat nie jest placówką samodzielną, ale stanowi część większej struktury organizacyjnej. WTZ mogą być organizowane przez fundacje, stowarzyszenia lub przez inne podmioty.

Na terenie powiatu kędzierzyńsko – kozielskiego funkcjonuje 1 WTZ, prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną, Koło w Kędzierzynie – Koźlu.

Środki PFRON przeznaczone na dofinansowanie WTZ w 2021 r. to 867 840,00 zł, środki powiatu 96 427,00 zł.

Turnusy rehabilitacyjne

Turnus to zorganizowana forma aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności uczestników, między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu. Turnusy mobilizują do kontaktów z otoczeniem i do samodzielnego funkcjonowania. W ramach turnusów znaczącą wagę przykłada się do aktywności społecznej i zorganizowanych działań grupowych obok poprawy zdrowia i rehabilitacji leczniczej.

Uczestnictwo w turnusach zalicza się do podstawowych form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. O dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym może ubiegać się osoba, która posiada aktualne orzeczenie o niepełnosprawności oraz złoży wniosek o przyznanie dofinansowania.

Turnusy są organizowane w ośrodkach, które zapewniają osobom niepełnosprawnym odpowiednie warunki pobytu, dostosowane do rodzaju i stopnia niepełnosprawności uczestników turnusu oraz bazę do prowadzenia rehabilitacji i realizacji określonego programu turnusu. Czas trwania turnusu wynosi co najmniej 14 dni. Turnusy odbywają się tylko w ośrodkach, które posiadają wpis Wojewody uprawniający do organizowania turnusów lub przyjmowania grup turnusowych.

Przegląd złożonych wniosków o dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym w 2021 r.

Tabela: Liczba przyznanych dofinansowań do turnusów rehabilitacyjnych w zależności od stopnia niepełnosprawności (osoby dorosłe).

Liczba przyznanych dofinansowań dla os. z I grupą /znaczący/	Pobyt z opiekunem	Liczba przyznanych dofinansowań z II grupą/umiarkowany	Pobyt z opiekunem	Liczba przyznanych dofinansowań z III grupą/lekki	Pobyt z opiekunem
48	38	65	16	13	0

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kędzierzynie – Koźlu

Tabela: Liczba wypłaconych dofinansowań do turnusów rehabilitacyjnych dla dzieci i młodzieży uczącej się.

Liczba złożonych wniosków na dofinansowanie do turnusu rehabilitacyjnego dla dzieci i młodzieży uczącej się	Liczba wypłaconych dofinansowań	Pobyt dziecka na turnusie z opiekunem	Liczba wypłaconych dofinansowań do pobytu dziecka z opiekunem
27	20	19	20

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kędzierzynie – Koźlu

Środki wydatkowane ogółem w 2021 r. na realizację zadania wyniosły - 278 469,00 zł.

Sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

O dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności. Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze ujęte są w katalogu, który jest załącznikiem do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 maja 2017 r. w sprawie wykazu wyrobów medycznych wydawanych na zlecenie.

Sprzęt rehabilitacyjny to sprzęt niezbędny do prowadzenia zajęć rehabilitacyjnych, mający za zadanie osiągnięcie przy aktywnym uczestnictwie osoby niepełnosprawnej możliwie najwyższego poziomu jej funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Jest to sprzęt zalecony przez lekarza niezbędny do rehabilitacji w warunkach domowych, który nie jest objęty ubezpieczeniem zdrowotnym. Sprzęt rehabilitacyjny traktowany jest w przepisach odmiennie niż wyroby medyczne. Nie ma określonego katalogu sprzętów rehabilitacyjnych. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie może udzielić dofinansowania do zakupu sprzętu na wniosek osoby niepełnosprawnej, który jest poparty zaleceniami lekarza prowadzącego.

W 2021 r. zostały wypłacone ze środków PFRON 33 dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego na kwotę 48 956,00 zł.

Przedmioty ortopedyczne są to wyroby medyczne, przedmioty służące do leczenia i rehabilitacji nieprawidłowości w funkcjonowaniu narządów ruchu. Są to przyrządy które są niezbędne dla osób z niepełnosprawnością w przypadku trwałego inwalidztwa, w okresie choroby lub usprawnienia leczniczego.

Środki pomocnicze to przedmioty wspomagające funkcjonowanie różnego rodzaju narządów, takich między innymi jak narząd słuchu, czy wzroku.

W 2021 r. objęto dofinansowaniem 418 wniosków na kwotę 871 844,35 zł z zakresu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych.

Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych

Środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przeznaczone są również na dofinansowanie likwidacji różnego typu barier funkcjonalnych, które ograniczają, a czasami wręcz uniemożliwiają osobom niepełnosprawnym normalne funkcjonowanie.

Barier architektoniczne są to fizyczne przeszkody ograniczające dostęp osób niepełnosprawnych do możliwości korzystania z miejsc, obiektów budowlanych, budynków i lokali, dróg, chodników i dojazdów, mebli i sprzętów dostępnych dla osób sprawnych.

Przykładami barier architektonicznych mogą być schody prowadzące do windy w budynkach uniwersyteckich ograniczające dostęp do wykształcenia, krawężnik uniemożliwiający przejście przez ulicę, lub okrągłe klamki do drzwi uniemożliwiające wejście do urzędu.

Barier architektoniczne definiowane są jako wszelkie utrudnienia występujące w budynku i w jego najbliższej okolicy, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają lub utrudniają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym – o dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych mogą ubiegać się przede wszystkim niepełnosprawni wnioskodawcy, którzy mają trudności w poruszaniu się. Przeprowadzona likwidacja powinna umożliwić lub w znacznym stopniu ułatwić osobie niepełnosprawnej wykonywanie podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem.

W 2021 r. objęto dofinansowaniem 29 wniosków na kwotę 209.760,41 zł.

Barier w komunikowaniu się - z uwagi na brak w obecnie obowiązującym stanie prawnym definicji barier w komunikowaniu się, w ślad za stanowiskiem Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych przyjmuje się, że bariery w komunikowaniu się to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się z otoczeniem i/lub przekazywanie informacji.

W 2021 r. objęto dofinansowaniem 74 wnioski na kwotę 132.698,18 zł.

Barier techniczne to przeszkody utrudniające lub uniemożliwiające osobie niepełnosprawnej pokonywanie pewnych ograniczeń. Likwidacja bariery technicznej powinna spowodować sprawniejsze działanie tej osoby w społeczeństwie i umożliwić wydajniejsze jej funkcjonowanie.

W 2021 r. objęto dofinansowaniem 19 wniosków na kwotę 60.255,00 zł.

Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych

Zakres tego zadania obejmuje działania o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym oraz turystycznym kierowane do osób niepełnosprawnych. O dofinansowanie ze środków Funduszu organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki dla osób niepełnosprawnych mogą ubiegać się osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, które złożą odpowiedni wniosek w terminie do dnia 30 listopada roku poprzedzającego realizację zadania, oraz:

- prowadzą działalność na rzecz osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 2 lat przed złożeniem wniosku;
- udokumentują zapewnienie odpowiednich do rodzaju zadania i do potrzeb osób niepełnosprawnych warunków technicznych i lokalowych;
- udokumentują posiadanie środków własnych lub pozyskanych z innych źródeł na sfinansowanie przedsięwzięcia, w wysokości nieobjętej dofinansowaniem ze środków Funduszu.

Istotną rolę w rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych odgrywa ich udział w wydarzeniach kulturalnych, artystycznych i sportowych, prowadzi to do integracji społecznej osób niepełnosprawnych oraz podniesienie świadomości pełnosprawnych mieszkańców w zakresie problemów i potrzeb wynikających z niepełnosprawności. Zasadnym jest dążenie do takich rozwiązań by wszystkie wydarzenia społeczne były dostępne nie tylko dla osób pełnosprawnych, ale dla wszystkich mieszkańców bez względu na swoją sprawność i ograniczenia.

Liczba wniosków objętych dofinansowaniem w 2021 r. na realizację tego zadania wyniosła: 8, na kwotę: 41.287,66 zł.

Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika

Na podstawie § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 937, z późn. zm.) osoby niepełnosprawne, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami wynikającymi z niepełnosprawności, mogą uzyskać wsparcie ze środków PFRON w zakresie dostępu do usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika.

W 2021 roku nie wypłynęły żadne wnioski na realizację powyższego zadania.

Aktywny samorząd

Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

Cele szczegółowe programu:

- przygotowanie beneficjentów programu z zaburzeniami ruchu, słuchu i percepcji wzrokowej do pełnienia różnych ról społecznych poprzez umożliwienie im włączenia się do tworzącego się społeczeństwa informacyjnego;
- przygotowanie beneficjentów programu do aktywizacji społecznej, zawodowej lub wsparcie w utrzymaniu zatrudnienia poprzez likwidację lub ograniczenie barier w poruszaniu się oraz barier transportowych;
- umożliwianie beneficjentom programu aktywizacji zawodowej poprzez zastosowanie elementów wspierających ich zatrudnienie;
- poprawa szans beneficjentów programu na rywalizację o zatrudnienie na otwartym rynku pracy poprzez podwyższanie kwalifikacji;

- wzrost kompetencji osób zaangażowanych w proces rehabilitacji osób niepełnosprawnych, pracowników lub pracujących na rzecz jednostek samorządu terytorialnego lub organizacji pozarządowych.

Program składa się z dwóch głównych części: z Modułu I i Modułu II.

Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, osób niepełnosprawnych w następujących obszarach:

Obszar A – likwidacja bariery transportowej:

Zadanie 1 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu);

W 2021 r. zrealizowano 2 wnioski na kwotę 12.000,00 zł.

Zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy (adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu);

Zadanie 3 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy (adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu, w stopniu wymagającym korzystania z usług tłumacza języka migowego);

W 2021 r. w zadaniu 3 - zrealizowano 1 wniosek na kwotę 2.475,00 zł.

Zadanie 4 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu (adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu);

Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:

Zadanie 1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku lub obu rąk);

W 2021 r. zrealizowano 6 wniosków na kwotę 29.631,09 zł.

Zadanie 2 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania;

W 2021 r. zrealizowano 1 wniosek na kwotę 2.000,00 zł.

Zadanie 3 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania (adresowana do osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku);

W 2021 r. zrealizowano 2 wnioski na kwotę 14.250,00 zł.

Zadanie 4 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności do 16 roku życia lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu i trudnościami w komunikowaniu się za pomocą mowy);

W 2021 r. zrealizowano 1 wniosek na kwotę 4.000,00 zł.

Zadanie 5 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego, zakupionego w ramach programu (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności);

Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:

Zadanie 1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją uniemożliwiającą samodzielne poruszanie się za pomocą wózka inwalidzkiego o napędzie ręcznym);

W 2021 r. zostały zrealizowane 2 wnioski na kwotę 20.000,00 zł.

Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności);

W 2021 r. zostało zrealizowanych 5 wniosków na kwotę 13.398,00 zł.

Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości (adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności);

W 2021 r. zrealizowano 1 wniosek na kwotę 18.200,00 zł.

Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne - co najmniej na III poziomie jakości (adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności);

W 2021 r. zrealizowano 1 wniosek na kwotę 9.045,00 zł.

Zadanie 5 – pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu powodującą problemy w samodzielnym przemieszczaniu się i posiadających zgodę lekarza specjalisty na użytkowanie przedmiotu dofinansowania);

W 2021 r. zrealizowano 3 wnioski na kwotę 18.944,25 zł.

Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej (dziecka przebywającego w żłobku lub przedszkolu albo pod inną tego typu opieką, pomoc adresowana do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, które są przedstawicielem ustawowym lub opiekunem prawnym dziecka).

W 2021 r. zrealizowano 3 wnioski na kwotę 5190,00 zł.

Modułu II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym, który jest adresowany do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, pobierających naukę w:

- w szkole policealnej;
- w kolegium;
- w szkole wyższej (studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia, jednolite studia magisterskie, studia podyplomowe lub doktorskie albo doktoranckie prowadzone przez szkoły wyższe w systemie stacjonarnym / dziennym lub niestacjonarnym / wieczorowym / zaocznym lub eksternistycznym, w tym również za pośrednictwem Internetu), a także do osób, które przewód doktorski otworzyły poza studiami doktoranckimi.

W 2021 r. zostało zrealizowanych 27 wniosków na kwotę 95.452,25 zł.

Realizacja programu PFRON „Wyrównywanie różnic między regionami III”

Na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 1, pkt 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 100) realizowany jest program „Wyrównywania Różnic Między Regionami III”.

Celem strategicznym programu jest wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do rehabilitacji zawodowej i społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących regiony słabiej rozwinięte gospodarczo i społecznie.

Celami operacyjnymi programu są:

- przystosowanie części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych zarządzanych przez gminy, towarzystwa budownictwa społecznego, wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie mieszkaniowe zapewniające dostępność do lokali mieszkalnych osób niepełnosprawnych zamieszkujących te budynki;
- zwiększenie dostępności dla osób niepełnosprawnych urzędów, placówek edukacyjnych oraz środowiskowych domów samopomocy;

- zatrudnienie osób niepełnosprawnych w nowotworzonych spółdzielniach socjalnych osób prawnych;
- zwiększenie możliwości uzyskania wsparcia dla projektów gmin i powiatów oraz organizacji pozarządowych dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych;
- zmniejszenie barier transportowych, które napotykają osoby niepełnosprawne;
- zwiększenie dostępności warsztatów terapii zajęciowej dla osób niepełnosprawnych na terenach powiatów pozbawionych tych placówek oraz przeciwdziałanie degradacji infrastruktury warsztatów terapii zajęciowej na terenach powiatów, gdzie te placówki funkcjonują;
- zwiększenie aktywności samorządów powiatowych w działaniach dotyczących aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Adresatami pomocy mogą być dla:

- obszaru A (zapewnienie dostępności w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych) - zarządcy w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych;
- obszaru B (likwidacja barier w urzędach, placówkach edukacyjnych lub środowiskowych domach samopomocy w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania) – gminy, powiaty lub podmioty, które prowadzą placówki edukacyjne lub środowiskowe domy samopomocy;
- obszaru C (tworzenie spółdzielni socjalnych osób prawnych) – gminy, powiaty, organizacje pozarządowe;
- obszaru D (likwidacja barier transportowych):
  - placówki służące rehabilitacji osób niepełnosprawnych prowadzone przez: organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego;
  - jednostki prowadzące warsztaty terapii zajęciowej;
  - gminy, które dowożą osoby z niepełnosprawnościami do znajdujących się poza ich terenem placówek służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych;
- obszaru E (dofinansowanie wymaganego wkładu własnego w projektach dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych) – gminy, powiaty oraz organizacje pozarządowe;
- obszaru F (tworzenie warsztatów terapii zajęciowej) - jednostki samorządu terytorialnego lub organizacje pozarządowe;
- obszaru G (skierowanie do powiatów poza algorytmem dodatkowych środków na finansowanie zadań ustawowych dotyczących rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych) - powiaty.

Program realizowany jest w oparciu m.in. o dokument przyjmowany przez Zarząd Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w danym roku, pn. „Kierunki działań oraz warunki brzegowe obowiązujące realizatorów „Programu wyrównywania różnic między regionami III”. W kierunkach określone są m.in. obszary programu, które będą realizowane w danym roku oraz maksymalne wysokości dofinansowań możliwe do otrzymania w danym zakresie.

Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski od kilku lat uczestniczy w programie zarówno, jako realizator, jak i projektodawca. Wykonanie zadania w ramach programu często wymaga dłuższego okresu realizacji, co skutkuje tym, że umowa zawarta w danym roku, może zostać rozliczona w następnym roku kalendarzowym.

W 2020 r. Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski przystąpił do realizacji programu „Wyrównywania Różnic Między Regionami III”, w ramach którego realizował projekt pn. „Zniesienie barier architektonicznych – budowa windy przy Zespole Szkół nr 1 im. Powstańców Śląskich w Kędzierzynie-Koźlu”. Zakończenie zadania nastąpiło w 2021 r. Całkowity koszt projektu zamknął się w kwocie: 376 383,69 zł, z czego ze środków PFRON dofinansowano : 150 000,00 zł, udział własny: 226 383,69 zł.

W 2022 r. Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski ponownie złożył oświadczenie o przystąpieniu do realizacji programu.

Dodatkowe programy realizowane przez Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski

W 2021 r. Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski przystąpił do realizacji programu pn. „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” – Moduł IV. Przedmiotem umowy było finansowanie ze środków PFRON, w ramach Modułu IV ww. programu dodatkowego wsparcia dla osób niepełnosprawnych, uruchomionego przez Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski w 2021 r. w związku z ogłoszonym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanem epidemii wywołanym wirusem SARS-Cov-2. Wsparciem objęte zostały nw. jednostki:

- Dom Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu (ul. Zielna 1);
- Dom Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu (ul. Łukasiewicza 9);
- Dom pomocy Społecznej w Jakubowicach (ul. Jakubowice 15a);
- Warsztat Terapii Zajęciowej w Kędzierzynie-Koźlu (ul. Skarbowa 4).

Przyznana kwota dofinansowania ze środków PFRON: 68.943,00 zł. Kwota faktycznie wykorzystana na realizację wsparcia: 55.200,61 zł.

W 2020 r. Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski przystąpił do realizacji programu pn. „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” – Moduł III. W ramach Modułu III tego programu została wprowadzona możliwość uzyskania przez osoby niepełnosprawne pomocy finansowej w związku z wystąpieniem zagrożenia epidemicznego oraz stanu epidemii.

Liczba złożonych wniosków: 717, liczba zrealizowanych wniosków: 696, kwota wydatkowana (pomoc adresatom programu) – 869.000,00 zł.

Rozliczenie środków w ramach Modułu III tego programu nastąpiło w 2021 r.

Na uwagę w systemie wsparcia osób niepełnosprawnych zasługuje działalność **Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych** realizującej zadania wynikające z Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 100), są to m.in.:

1. określenie zadań, na które Powiat przeznacza środki przyznane przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
2. inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz realizacji praw osób niepełnosprawnych;
3. opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych;

4. opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

2. Domy Pomocy Społecznej w Powiecie Kędzierzyńsko-Kozielskim

Na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego funkcjonują trzy Domy Pomocy Społecznej prowadzone pod nadzorem Powiatu:

1. Dom Pomocy Społecznej przeznaczony dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w Kędzierzynie – Koźlu dla 70 osób;
2. Dom Pomocy Społecznej dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną w Kędzierzynie – Koźlu dla 53 osób.
Dom jest prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr św. Elżbiety w Nysie;
3. Dom Pomocy Społecznej w Jakubowicach dla osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych dla 50 osób.

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Osobę wymagającą tej formy wsparcia kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej, chyba że okoliczności sprawy wskazują inaczej, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego na umieszczenie w domu pomocy społecznej.

W przypadku gdy przewidywany termin oczekiwania na umieszczenie w domu pomocy społecznej danego typu zlokalizowanym najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej wynosi ponad 3 miesiące, osobę kieruje się na jej wniosek do domu pomocy społecznej tego samego typu zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej, w którym przewidywany termin oczekiwania na umieszczenie jest krótszy niż 3 miesiące.

Dom pomocy społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających. Organizacja domu pomocy społecznej, zakres i poziom usług świadczonych przez dom uwzględnia w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców domu oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności. Dom pomocy społecznej może również świadczyć usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób w nim niezamieszkujących.

3. Warsztaty Terapii Zajęciowej

Na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego funkcjonuje jeden warsztat terapii zajęciowej: Warsztat Terapii Zajęciowej prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną KOŁO w Kędzierzynie-Koźlu

Warsztaty Terapii Zajęciowej to wyodrębnione organizacyjnie i finansowo placówki stwarzające osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Celem warsztatu jest:

- aktywne wspomaganie procesu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych;
- stwarzanie osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Realizacji powyższych celów służy stosowanie technik terapii zajęciowej zmierzających do usamodzielnienia uczestników, poprzez wyposażenie ich w umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, a także rozwijania psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

Na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego funkcjonuje Warsztat Terapii Zajęciowej do którego uczęszcza obecnie 40 osób niepełnosprawnych ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Terapia indywidualna i grupowa prowadzona w Warsztacie odbywa się w następujących pracowniach: stolarska, komputerowa, rzeźbiarska, gospodarstwa domowego, umiejętności społecznych, krawiecka, plastyczna, ogrodnicza.

W ramach pracy Warsztatów prowadzi się : ergoterapię (terapia przez pracę oraz zajęcia manualne w pracowniach), arteterapię (terapia poprzez sztukę), rehabilitacje ruchową, terapię psychologiczną, przygotowanie zawodowe, treningi umiejętności życia codziennego, trening ekonomiczny, trening edukacyjny, trening społeczny, wycieczki, warsztaty tematyczne, przykładowo warsztaty cukierniczy, kulinarny, mydlarski, tworzenia ekostrefy itp.

WTZ realizują również praktyki zawodowe mające na celu wyposażenie uczestników w umiejętności niezbędne do podjęcia pracy tj. ćwiczenie i pielęgnowanie cech takich jak punktualność, dokładność, systematyczność oraz współpraca z pracownikami.

Jedną z aktywności uczestników jest udział w projekcie „SoVo – dostępne radio internetowe”, to innowacyjny projekt, którego celem jest podniesienie kompetencji cyfrowych osób dorosłych. Projekt oparty jest na uznanej w Europie dobrej praktyce Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną. Członkowie grup radiowych dowiadują się jak tworzyć materiały wideo, zdobywają warsztat dziennikarski, a także poznają zasady emisji głosu.

W planach warsztatów na przyszłe lata jest realizacja spotkań z dietetykiem oraz zajęcia z pierwszej pomocy przedmedycznej.

4. Środowiskowy Dom Samopomocy „PROMYCZEK” w Kędzierzynie-Koźlu

Środowiskowy Dom Samopomocy jest jednym z elementów oparcia społecznego, polegającego na „podtrzymaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym”.

Podstawowym zadaniem Domu jest przede wszystkim podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności uczestników niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia oraz zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu tej grupy osób oraz ich rodzin.

Usługi i wsparcie jakie oferuje ŚDS:

1. terapia: logopedyczna, psychologiczna, pedagogiczna oraz EEG Biofeedback (usprawnianie funkcjonowania OUN), zajęciowa;
2. zajęcia ruchowe: ćwiczenia gimnastyczne indywidualne i grupowe, na siłowni, nordic Walking, pilates;
3. relaksacja w Sali wyciszeń;
4. zajęcia teatralne i taneczne;
5. socjoterapia;
6. ergoterapia (w tym: prace porządkowe, dyżury w jadalni, prace w ogrodzie);
7. treningi umiejętności społecznych: kulinarne, robienia zakupów, komunikacji społecznej, czystości, spędzania czasu wolnego;
8. zajęcia komputerowe i poligraficzne;
9. rozwijanie pasji w zakresie ceramiki i witrażu;
10. zajęcia rekreacyjno – sportowe w okresie zimowym i letnim (zawody sportowe, wyjścia do kina, teatru, wycieczki itp.);
11. gry i zabawy kierowane i spontaniczne;
12. udział w imprezach o charakterze integracyjnym (w ośrodku i poza ośrodkiem);
13. rehabilitacja medyczno – ruchowa indywidualna (kinezytaping, rehabilitacja metodą NDT Bobath, PNF, Mulligana itp.), zlecona przez lekarza specjalistę;
14. fizykoterapia (prądy TENSA, krioterapia, laser itp.) Zapewniamy ciepły posiłek w ramach treningów kulinarnych;
15. konsultacje medyczne (neurolog i ortopeda);
16. pomoc w załatwianiu spraw osobistych uczestnika i jego rodziny (interwencje, pomoc w wypełnianiu dokumentów, formułowaniu pism itd.);
17. usługi opiekuńcze (pomoc w samoobsłudze, karmienie, mycie).

5. Miejski i gminne ośrodki pomocy społecznej

Na terenie Powiatu Kędzierzyńsko – Kozielskiego działają:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie – Koźlu;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierawie;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cisku;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłowiczkach;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Polskiej Cerekwi;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Reńskiej Wsi.

Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej realizują działania wynikające w szczególności z ustawy o pomocy społecznej, są to między innymi zasiłki, które wspierają osoby niepełnosprawne jak i rodziny osób niepełnosprawnych. Są to:

zasiłek stały, który przysługuje:

- pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, przysługuje:

1. matce albo ojcu;
2. opiekunowi faktycznemu dziecka;

3. osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną, w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
4. innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności

– jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- niepełnosprawnemu dziecku;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia;
- osobie, która ukończyła 75 lat.

MOPS-y oraz GOPS-y realizują również:

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych.

Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia.

Rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług

opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania.

W ramach struktur organizacyjnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu działają **Domy Dziennego Pobytu**, które są przede wszystkim wspólnotą seniorów i osób niepełnosprawnych korzystających z odpłatnego wyżywienia oraz z nieodpłatnych zajęć aktywizujących tj. zajęć o charakterze kulturalnym, oświatowo - edukacyjnym, rekreacyjnym, kulinarnym oraz rehabilitacyjnym i turystycznym, a także mieszkanie chronione, które jest formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu.

W ramach wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie powiatu kędzierzyńsko – kozielskiego istnieje możliwość skorzystania z programu Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej, którego celem jest wprowadzenie usług asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym, a także z programu „Opieka wytchnieniowa”, którego celem jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad: - dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz orzeczeniami traktowanymi na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności poprzez możliwość uzyskania doraźnej, czasowej pomocy w formie usługi opieki wytchnieniowej. Program ma także zapewniać czasowe odciążenie od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki, zapewnienie czasu na odpoczynek i regenerację.

Do zadań Miejskich i Gminnych Ośrodków Społecznych należy również realizacja rządowego programu „Za życiem”. W ramach programu: matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka (osoba faktycznie opiekująca się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu opiekuńczego o przysposobienie dziecka) albo opiekunowi prawnemu dziecka, przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4000,00 zł bez względu na dochód rodziny.

Świadczenie to zostało wprowadzone ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i ich rodzin „Za życiem”. Ustawa, poza wsparciem finansowym, zakłada również zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży, zapewnienie kobietom w ciąży dostępu do diagnostyki prenatalnej, zapewnienie odpowiednich świadczeń opieki zdrowotnej dla kobiety w okresie ciąży, porodu i połogu, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych. Przewidziano również dostęp do poradnictwa w zakresie rozwiązań wspierających rodziny.

6. Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego

• Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną

Celem Stowarzyszenia jest działanie na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością intelektualną, tworzenie warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenie ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym oraz wspieranie ich rodzin.

- **Uniwersytet Trzeciego Wieku w Kędzierzynie-Koźlu**

UTW prowadzi działalność statutową na rzecz swoich członków oraz działalność publiczną na rzecz ogółu osób starszych.

UTW realizuje zadania w zakresie:

1. kultywowania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
2. nauki, oświaty i wychowania;
3. ochrony i promocji zdrowia;
4. działania na rzecz osób w wieku emerytalnym i osób niepełnosprawnych;
5. ekologii;
6. krajoznawstwa i wypoczynku;
7. kultury i sztuki;
8. upowszechniania kultury fizycznej i sportu;
9. rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami;
10. promocji wolontariatu.

- **Uniwersytet Trzeciego Wieku Ziemi Kozielskiej**

Sfera działań publicznych UTW obejmuje zadania w zakresie:

1. kultywowania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju;
2. świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
3. nauki, oświaty i wychowania;
4. ochrony i promocji zdrowia;
5. działania na rzecz osób w wieku emerytalnym i osób niepełnosprawnych;
6. ekologii;
7. krajoznawstwa i wypoczynku;
8. kultury i sztuki;
9. upowszechniania kultury fizycznej i sportu;
10. rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami;
11. promocji wolontariatu.

- **Stowarzyszenie Olimpiady Specjalne Oddział Regionalny Opolskie**

Głównym celem Stowarzyszenia jest upowszechnianie kultury fizycznej i sportu osób z niepełnosprawnością intelektualną przez popularyzację, uczestnictwo, rozwój i organizację sportu, rekreacji, rehabilitacji ruchowej i innych form mających wpływ na doskonalenie sprawności fizycznej i psychofizycznej dzieci i dorosłych z niepełnosprawnością, jak również ich rodzin.

Oddział zrzesza 772 zawodników z niepełnosprawnością intelektualną w 31 klubach województwa opolskiego. Są to uczniowie szkół specjalnych i specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, pensjonariusze domów pomocy społecznej, uczestnicy warsztatów terapii zajęciowej. Często niepełnosprawność intelektualna sprzężona jest z innym rodzajem niepełnosprawności np. ruchowym czy sensorycznym. Dlatego treningi i zawody sportowe, które organizujemy muszą uwzględniać ich możliwości i ograniczenia, a jednocześnie stwarzać okazję do odnoszenia sukcesów. Zawodnicy regularnie uprawiają 20 letnich i zimowych dyscyplin sportu. Najpopularniejsze to piłka nożna, koszykówka, lekkoatletyka,

ływanie, badminton, jazda na wrotkach, bocce, tenis stołowy oraz narciarstwo biegowe, narciarstwo zjazdowe i bieg na raketach śnieżnych.

Oddział Regionalny jest mocno zaangażowany w promowanie szeregu nowych inicjatyw Olimpiad Specjalnych takich jak:

- Program Edukacyjny „Dołącz do Nas”;
- „Program Rodzinny”;
- „Program Liderów Olimpiad Specjalnych”;
- Program „Młodzi Sportowcy”.

- **Polski Związek Niewidomych, Zarząd Koła w Kędzierzynie-Koźlu**

Celem Związku jest zrzeszanie osób niewidomych i słabowidzących, oraz podejmowanie działań w celu ich społecznej integracji, rehabilitacji, ochrony zdrowia, wyrównywania szans w dostępie do informacji, edukacji, zatrudnienia i szeroko pojętej aktywności społecznej i zawodowej, a także w celu ochrony ich praw obywatelskich oraz wspieranie rodzin osób niewidomych i słabowidzących.

- **Stowarzyszenie Przyjaciół Domów Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu**

Misją Stowarzyszenia jest pomoc w rozwiązywaniu codziennych problemów DPS. Wsparcie organizacyjne i finansowe imprez kulturalno-oświatowych organizowanych dla osób niepełnosprawnych. Popularyzacja w środowisku potrzeb oraz możliwości osób niepełnosprawnych oraz ich integrację.

- **Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom "Brzdąc"**

Misją Stowarzyszenia jest niesienie pomocy i radości dzieciom oraz ludziom potrzebującym (przy zachowaniu bezstronności, bez dyskryminacji z powodu rasy, narodowości, płci, religii oraz poglądów) poprzez realizację zadań m.in takich jak:

- podejmowanie zadania w zakresie pomocy społecznej;
- organizacja letnich i zimowych wycieczek w formach wyjazdowych lub w miejscu zamieszkania;
- prowadzenie rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych;
- podejmowanie zadań w zakresie ochrony i promocji zdrowia;
- podejmowanie zadań w zakresie nauki, edukacji, oświaty wychowania.

- **Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Autystów „Mały Książę”**

Celem Stowarzyszenia jest wszechstronna pomoc osobom autystycznym oraz rodzinom, opiekunom i specjalistom, a ponadto:

- organizowanie i prowadzenie różnych form leczenia, opieki i edukacji osób autystycznych;
- prowadzenie rejestru osób z autyzmem oraz banku danych na temat autyzmu;
- popularyzowanie problemu.

Obszary działań:

Przewyciężanie trudnych sytuacji życiowych, działalność wspierająca:

- działalność charytatywna;

- pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie ich szans;
- działalność na rzecz osób niepełnosprawnych;

Przeciwdziałanie bezrobociu, rozwój gospodarczy:

- promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy;

Zatrudnianie, oferowanie miejsc pracy osobom bezrobotnym:

- odbiorcy: osoby niepracujące;

Szkolenia, podnoszenie kwalifikacji:

- odbiorcy: osoby niepracujące, osoby pracujące zagrożone zwolnieniem;

Nauka, kultura, ekologia:

- nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie;

Działalność międzynarodowa, wspólnoty lokalne, aktywność społeczna:

- promocja i organizacja wolontariatu.

- **Stowarzyszenie "Zawsze Dziecko"**

Celem Stowarzyszenia jest:

- działanie na rzecz osób niepełnosprawnych; w tym niepełnosprawnych intelektualnie, ruchowo i niedostosowanych społecznie;
- zapobieganie izolacji osób niepełnosprawnych z życia społecznego;
- wszechstronne propagowanie informacji, metod i techniki w zakresie działalności oświatowej, społecznej, zawodowej i obywatelskiej wśród osób niepełnosprawnych;
- promocja i popieranie zdrowego stylu życia, profilaktyki uzależnień i wzajemnych pozytywnych oddziaływań osób zdrowych i niepełnosprawnych;
- pobudzanie świadomości potrzeby wyrównywania szans edukacyjnych osób o obniżonych możliwościach;
- aktywizacja niepełnosprawnych we wszystkich dziedzinach życia społecznego, zawodowego, obywatelskiego i edukacji.

- **Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych „Dobra Rodzina”**

Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych „Dobra Rodzina” zrzesza rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, rodziny adopcyjne oraz wspierających sympatyków.

Zajmuje się pomocą rodzinie i osobom w trudnej sytuacji życiowej. W szczególności zajmuje się ochroną i promowaniem praw dziecka, przede wszystkim prawa dziecka do rodziny jako środowiska jego prawidłowego rozwoju. Propagują ideę rodzicielstwa zastępczego w sytuacji, gdy biologiczni rodzice nie mogą sprawować opieki nad dziećmi.

Organizuje samopomoc rodzinom zastępczym. Prowadzi regularne spotkania grupy wsparcia. Organizuje wypoczynek dla dzieci i młodzieży latem i zimą a także szereg cyklicznych imprez kulturalno-sportowych w ciągu roku.

- **Fundacja „Małe Wielkie Drobiazgi”**

Działania Fundacji to m.in.:

- działanie na rzecz seniorów i osób wykluczonych, szczególnie zmagających się z samotnością;
- działanie na rzecz osób niepełnosprawnych;
- działalność na rzecz rodziny i ochrony praw dziecka;

- działalność w zakresie pomocy społecznej, w szczególności pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób;
- działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- działalność charytatywna;
- kształtowanie postaw prospołecznych.

- **Fundacja "Bądź Człowiekiem"**

Misją Fundacji jest pomoc ludziom starszym, chorym, ubogim oraz niepełnosprawnym, pomoc chorym i niepełnosprawnym dzieciom.

- **Stowarzyszenie Na Rzecz Pomocy Potrzebującym "Trampolina"**
- **Ogólnopolskie Stowarzyszenie Rodzin Osób Niepełnosprawnych „Razem Możemy Więcej”**
- **Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Przewlekle Chorych "Siła Serc"**
- **Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży "Chcieć Więcej"**
- **Stowarzyszenie „Czas dla Rodziny”**
- **Stowarzyszenie „Aktywny Senior”**
- **Fundacja Szansa.**

REHABILITACJA ZAWODOWA

Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako:

- bezrobotny – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego;
- poszukujący pracy – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP w 2021 r.

<i>Ogółem</i>	<i>Bezrobotni niepełnosprawni</i>	<i>Poszukający pracy niepełnosprawni</i>
277	261	16

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kędzierzynie – Koźlu

Osoby niepełnosprawne korzystające ze wsparcia w 2021 r.

<i>Korzystający ze:</i>	<i>Bezrobotni niepełnosprawni</i>	<i>Poszukający pracy niepełnosprawni</i>
<i>szkoleń;</i>	1	0
<i>stażu;</i>	15	0
<i>prac interwencyjnych;</i>	1	0
<i>jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej</i>	2	0
<i>prac społecznie użytecznych</i>	15	0
<i>poradnictwa zawodowego</i>	21	0

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kędzierzynie – Koźlu

Osoba z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności, która jest zdolna do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, posiadająca status „bezrobotnego” może skorzystać ze wszystkich usług urzędu pracy i instrumentów przewidzianych dla osoby bezrobotnej.

Ponadto, osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji:

- szkoleń;
- stażu;
- prac interwencyjnych;
- przygotowania zawodowego dorosłych;
- badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w art. 2 ust. 3 ustawy o promocji;
- zwrotu kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 1, 2 i 4 ustawy o promocji;
- finansowania kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 3 ustawy o promocji;
- studiów podyplomowych;

- szkoleń na podstawie trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową;
- bonu na zasiedlenie;
- bonu szkoleniowego;
- bonu stażowego.

Dla osób niepełnosprawnych posiadających status „poszukującej pracy”, a nie pozostających w zatrudnieniu, przewidziane są usługi urzędu pracy i instrumenty finansowane ze środków PFRON.

Instrumenty te są adresowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, jak też do ich pracodawców.

Uprawnienia pracodawcy zatrudniającego osobę z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności:

- miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika;
- zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy;
- zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy;
- zwrot kosztów szkolenia pracownika;
- zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy;
- zwolnienie z wpłat na PFRON;
- refundacja części wynagrodzenia lub składek na ubezpieczenia społeczne.

Uprawnienia osoby z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności zdolnej do pracy, posiadające status „bezrobotnego” lub poszukującego pracy:

- pomoc w znalezieniu zatrudnienia (pośrednictwo pracy);
- możliwość nabycia, uzupełnienia, podniesienia kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia doświadczenia zawodowego (szkolenia, studia podyplomowe, staż);
- pomoc w wyborze odpowiedniego miejsca pracy przy uwzględnieniu predyspozycji zawodowych i możliwości zdrowotnych oraz wymagań w danym środowisku pracy (doradcy zawodowego).

Osoby niepełnosprawne podejmujące i prowadzące działalność gospodarczą lub rolniczą:

- wsparcie finansowe na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej;
- dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego;
- refundacja składek ZUS.

Przywileje w pracy osoby niepełnosprawnej

Podstawowym aktem normatywnym regulującym prawa i obowiązki pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne, w tym również uprawnienia niepełnosprawnego pracownika, jest ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 100).

W stosunkach pracy, tak jak wszystkich innych pracowników, zasady regulują przepisy prawa pracy, przede wszystkim Kodeks Pracy.

Lekki stopień niepełnosprawności:

- czas pracy nie może przekraczać 8 godzin na dobę i 40 godzin tygodniowo;
- osoba niepełnosprawna nie może być zatrudniona w godzinach nocnych i w godzinach nadliczbowych;
- osoba niepełnosprawna ma prawo do dodatkowej przerwy w pracy na gimnastykę usprawniającą lub wypoczynek, czas przerwy wynosi 15 minut i jest wliczany do czasu pracy.

Umiarkowany i znaczny stopień niepełnosprawności:

- czas pracy nie może przekraczać 7 godzin na dobę i 35 godzin tygodniowo;
- osoba niepełnosprawna nie może być zatrudniona w godzinach nocnych i w godzinach nadliczbowych;
- osoba niepełnosprawna ma prawo do dodatkowej przerwy w pracy na gimnastykę usprawniającą lub wypoczynek, czas przerwy wynosi 15 minut i jest wliczany do czasu pracy;
- osobie niepełnosprawnej przysługuje dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze 10 dni roboczych w roku kalendarzowym;
- osoba niepełnosprawna ma prawo do czasu wolnego od pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia w wymiarze do 21 dni roboczych w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym lub w celu wykonania badań specjalistycznych, zabiegów leczniczych lub usprawniających, jeżeli czynności te nie mogą być wykonane poza godzinami pracy.

Pomoc w poszukiwaniu pracy

Osoby z orzeczoną stopniem niepełnosprawności mogą poszukiwać zatrudnienia zarówno na otwartym rynku pracy, jak i w zakładach pracy chronionej, w zależności od wskazań zawartych w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności. Zaliczenie do znacznego albo umiarkowanego stopnia niepełnosprawności osoby, nie wyklucza możliwości zatrudnienia tej osoby u pracodawcy, który nie posiada statusu zakładu pracy chronionej, w przypadku: przystosowania przez pracodawcę stanowiska pracy do potrzeb osoby niepełnosprawnej; zatrudnienia w formie telepracy.

Lista zakładów pracy chronionej zamieszczona jest na stronie: www.zpchr.pl

Oferty pracy dla osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności znajdują się m.in. na stronach:

www.niepelnosprawni.pl

www.sprawni-niepelnosprawni.pl

www.popon.pl

www.bezbarrier.org

Oferty pracy zarówno dla osób niepełnosprawnych jak i pełnosprawnych, można znaleźć na wszystkich dostępnych stronach internetowych dla osób poszukujących pracy, w tym na stronie Powiatowego Urzędu Pracy w Kędzierzynie – Koźlu www.pup-kkozle.pl

Szczegółowe informacje dotyczące przywilejów niepełnosprawnych pracowników oraz korzyści wynikających z zatrudniania osób niepełnosprawnych, znajdują się na stronach:

www.niepelnosprawni.gov.pl

www.pfron.org.pl

www.pzon-tychy.pl

www.niepelnosprawni.pl
www.sprawni-niepelnosprawni.pl
www.niewidzialni.eu
www.popon.pl

Zakład Aktywizacji Zawodowej

Działalność Zakładu Aktywności Zawodowej polega na zapobieganiu wykluczeniu społecznemu oraz wsparciu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych - przygotowując ich do odnalezienia się na rynku pracy. Zakład Aktywności Zawodowej w Kędzierzynie Koźlu powstał z myślą o zapobieganiu wykluczeniu społecznemu oraz, by wspierać aktywizację zawodową u osób, które są niepełnosprawne.

Kędzierzyński ZAZ:

- tworzy miejsca pracy dla osób, które są zagrożone wykluczeniem społecznym,
- świadczy usługi społeczne;
- służy rozwojowi społeczności lokalnych.

ZAZ w Kędzierzynie – Koźlu jest miejscem gdzie praca osób niepełnosprawnych zostaje zauważona oraz będzie miała szansę być wykorzystana, uzmysławia, że osoby niepełnosprawne są rzetelnymi, kompetentnymi i profesjonalnymi pracownikami. W oparciu o szkolenia, staże czy warsztaty osoby z niepełnosprawnościami stale mogą podnosić swoje kwalifikacje, rozwijać się zawodowo, a także - radzić ze stresem, problemami lub uczyć dobrych praktyk.

W ramach oferty ZAZ-u znajdziemy szereg usług tj.:

- poligrafia i identyfikacja wizualna;
- relacje foto, video oraz ujęcia z drona;
- wykonywanie stron www oraz social media;
- warsztaty artystyczne (graficzne, artystyczne, fotograficzne oraz obsługi komputera);
- handmade, tworzymy przedmioty unikatowe i ozdobne;
- aranżacje wnętrz, sprzątanie po remontach, dbanie o tereny zielone, czystość mieszkań i lokali.

EDUKACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Każde dziecko niepełnosprawne ma prawo do pobierania nauki we wszystkich typach szkół, biorąc pod uwagę dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do jego możliwości psychofizycznych. Kształcenie to może być prowadzone w formie nauki w szkołach ogólnodostępnych, szkołach lub oddziałach integracyjnych, szkołach lub oddziałach specjalnych oraz specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych i specjalnych ośrodkach wychowawczych. Dzieci i młodzież z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi kierowane są do odpowiedniej formy kształcenia na podstawie orzeczenia wydanego przez zespoły orzekające, które działają w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych i innych poradniach specjalistycznych. Na wniosek rodziców lub opiekunów prawnych zespoły orzekają o potrzebie:

- kształcenia specjalnego - orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydaje się dla dzieci i uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym, wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy;
- indywidualnego nauczania dla dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły;
- zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim.

Publiczna Poradnia Psychologiczno –Pedagogiczna

Celem Publicznej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej jest udzielanie dzieciom, od momentu urodzenia, i młodzieży pomocy psychologiczno – pedagogicznej oraz pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, udzielanie rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno – pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży, a także wspomaganie przedszkola, szkoły i placówki w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

Publiczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna jako jednostka wyznaczona do pełnienia funkcji tzw. wiodącego ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego jest realizatorem programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” na lata 2022 – 2026 na terenie powiatu kędzierzyńsko – kozielskiego.

Program ma za zadanie – wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i jego rodziny - Wieloaspektowa i kompleksowa pomoc niepełnosprawnemu dziecku w okresie od 0. roku życia do rozpoczęcia nauki w szkole oraz jego rodzinie.

Celem działania programu w tym programie jest zapewnienie interdyscyplinarnego wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, umożliwiającego objęcie specjalistyczną opieką dziecka oraz jego rodziny. W Polsce, w ramach programu, przewiduje się wyodrębnienie (lub kontynuację funkcjonowania) 380 powiatowych placówek, pełniących rolę wiodących ośrodków koordynacyjno-rehabilitacyjnych, których stan kadrowy oraz zaplecze techniczne i merytoryczne zapewni kompleksowość działań, a tym samym będzie odzwierciedlał interdyscyplinarny charakter świadczonych usług.

Sposób realizacji zadań na lata 2022-2026 w przypadku już funkcjonujących wiodących ośrodków koordynacyjno-rehabilitacyjnych, jakim jest Publiczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, będzie kontynuowana na zasadach spójnych z tymi realizowanymi w latach 2017–2021.

Planuje się, że dodatkowe zajęcia dla dzieci i ich rodzin będą prowadzone w wymiarze do co najmniej 5 godzin tygodniowo dla ok. 20% dzieci obecnie objętych wczesnym wspomaganie rozwoju, a legitymujących się najcięższymi schorzeniami oraz dla dzieci zagrożonych niepełnosprawnością.

W ramach programu „Za życiem” mogą być objęte dzieci od momentu wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole podstawowej poprzez zajęcia logopedyczne, pedagogiczne, psychologiczne, rehabilitacji ruchowej z elementami integracji sensorycznej.

Szkoła Specjalna

W powiecie kędzierzyńsko-kozielskim funkcjonuje również szkoła specjalna, która prowadzi naukę dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej tj. Zespół Szkół Specjalnych im. Jana Brzechwy w Kędzierzynie – Koźlu.

Zespół Szkół Specjalnych w Kędzierzynie-Koźlu składa się z:

- szkoły podstawowej dla dzieci upośledzonych w stopniu lekkim - Uczniowie realizują taką samą podstawę programową jak w szkołach masowych. Jednak stopień trudności danego materiału jest dostosowany do możliwości poznawczych i emocjonalnych dziecka;
- szkoły podstawowej dla dzieci upośledzonych w stopniu umiarkowanym i znacznym - Uczniowie realizują podstawę programową dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym. Poziom nauczania jest dostosowany do poziomu wiedzy i umiejętności ucznia;
- szkoły przysposabiającej do pracy – Szkoła dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym. Uczniowie przygotowują się do wykonywania różnych zajęć w ramach przygotowania do pracy i samodzielnego życia;
- Branżowa Szkoła I stopnia - składa się z klas wielozawodowych, przedmioty ogólnokształcące realizowane są na terenie szkoły, przedmioty zawodowe na kursach wyjazdowych. Praktyki zawodowe odbywają się w zakładach pracy pracodawców.

**CELE STRATEGICZNE I CELE OPERACYJNE POWIATOWEGO PROGRAMU
DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH**

1.

<p>Cel strategiczny: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych oraz kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych oraz przestrzeganie ich praw.</p> <p>Cel operacyjny Wzmacnianie działań profilaktycznych, integracja społeczna osób niepełnosprawnych oraz rozwój systemu informacyjnego dla osób z niepełnosprawnościami.</p>	
Zadania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeprowadzenie działań informacyjno – edukacyjnych na rzecz osób niepełnosprawnych, przybliżających problemy osób niepełnosprawnych i organizacji społecznych działających na ich rzecz. 2. Organizacja spotkań okolicznościowych na rzecz osób niepełnosprawnych i ich otoczenia, mających na celu integrację społeczną osób niepełnosprawnych. 3. Uczestnictwo osób niepełnosprawnych w różnego rodzaju imprezach o charakterze sportowo – kulturalno – rekreacyjno – turystycznym. 4. Opracowanie aktualnych informatorów w zakresie ulg, uprawnień i przepisów, udostępnienie ich również na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Kędzierzynie – Koźlu. 5. Nawiązanie współpracy z placówkami edukacyjnymi w celu wdrożenia programów wychowawczych mających na celu przybliżenie świata osób niepełnosprawnych, wpływających na zmianę postaw, zrozumienie i akceptację. 6. Rozpowszechnianie materiałów i informatorów dotyczących realizowanych programów i projektów na rzecz osób niepełnosprawnych. 7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych. 8. Propagowanie wiedzy na temat osób niepełnosprawnych.
Rezultaty	<p>Podniesienie świadomości społecznej dotyczącej przyczyn i skutków niepełnosprawności.</p> <p>Podniesienie poziomu świadomości społeczeństwa i kształtowanie właściwych postaw wobec osób niepełnosprawnych.</p> <p>Zdobycie wiedzy o formach i warunkach wsparcia udzielanych przez różne instytucje a także na temat przysługujących im praw i form pomocy.</p> <p>Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym.</p>
Termin realizacji	Zadanie o charakterze ciągłym
Podmioty realizujące	<p>Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie – Koźlu</p> <p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kędzierzynie – Koźlu</p> <p>Powiatowy Urząd Pracy w Kędzierzynie – Koźlu</p> <p>Placówki Edukacyjne</p> <p>Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Kędzierzynie – Koźlu</p> <p>Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kędzierzynie – Koźlu</p> <p>Ośrodki Pomocy Społecznej</p>
Źródła finansowania	<p>Środki samorządów terytorialnych</p> <p>Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych</p> <p>Europejskie Fundusze Społeczne</p>

Uzasadnienie	Warunkiem skuteczności działań zmierzających do budowania społeczeństwa zintegrowanego jest uświadomienie każdemu obywatelowi istoty niepełnosprawności, jej przyczyn i barier, jakie napotykają niepełnosprawni. Brak znajomości problematyki powoduje że osoby niepełnosprawne pozostają na uboczu życia społecznego, same lub w odrębnie własnego grona borykając się ze swoimi problemami. Należy więc podjąć działania informacyjno – edukacyjne, oraz integracyjne których efektem będzie zmiana postaw w postrzeganiu i rozumieniu niepełnosprawności, nie tylko przez ludzi sprawnych, ale i przez samych niepełnosprawnych.
---------------------	--

2.

Cel strategiczny: Aktywizacja społeczna osób niepełnosprawnych.	
Cel operacyjny: Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do rehabilitacji społecznej.	
Zadania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych 2. Dofinansowanie zakupu przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny. 3. Systematyczne dostosowywanie mieszkań do potrzeb osób niepełnosprawnych w ramach likwidacji barier architektonicznych. 4. Dofinansowanie likwidacji barier technicznych oraz w komunikowaniu się. 5. Dofinansowanie organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych. 6. Dążenie do likwidacji barier architektonicznych w miejscach użyteczności publicznej (urzędy, kościoły, szkoły, obiekty lecznictwa, biblioteki, obiekty sportowe itp.). 7. Wzbogacenie bazy i oferty warsztatów terapii zajęciowej poprzez pozyskanie dodatkowych środków na to zadanie. 8. Likwidacja barier transportowych. 9. Likwidacja barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym. 10. Likwidacja barier w poruszaniu się. 11. Tworzenie mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych.
Rezultaty	<p>Zwiększenie dostępności usług medycznych, rehabilitacyjnych, społecznych. Zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych. Eliminacja lub ograniczenie skutków niepełnosprawności. Wzrost samorealizacji i akceptacji osób niepełnosprawnych. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz zapobieganie izolacji społecznej.</p>
Termin realizacji	Zadanie o charakterze ciągłym
Podmioty realizujące	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kędzierzynie – Koźlu Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kędzierzynie – Koźlu Ośrodki Pomocy Społecznej Organizacje Pozarządowe

	Jednostki samorządu terytorialnego
Źródła finansowania	Środki samorządów terytorialnych Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Europejskie Fundusze Społeczne Narodowy Fundusz Zdrowia Środki pozyskane z innych źródeł
Uzasadnienie	Rehabilitacja społeczna ma na celu przede wszystkim rozwijanie umiejętności społecznych, m.in. poprzez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej, kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi. Przyjmuje się, że wszelkie działania w zakresie rehabilitacji i usług medycznych muszą być zgodne z podstawowymi zasadami rehabilitacji dotyczących powszechności, kompleksowości i ciągłości, które w efekcie mają doprowadzić osoby niepełnosprawne do uzyskania jak największej samodzielności i integracji społecznej.

3.

Cel strategiczny: Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.	
Cel operacyjny: Tworzenie warunków do aktywizacji zawodowej, zapobieganie bezrobociu oraz jego skutkom.	
Zadania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla dziecka w formie dofinansowania pobytu w przedszkolu lub żłobku. 2. Dofinansowanie do uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym. 3. Promowanie zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami na otwartym rynku pracy. 4. Rozwijanie usług pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego dla osób z niepełnosprawnościami oraz działań ukierunkowanych na zwiększenie aktywności w poszukiwaniu pracy. 5. Wspieranie działań na rzecz tworzenia miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami. 6. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób z niepełnosprawnościami zgodnie z potrzebami rynku pracy. 7. Wspieranie zakładania działalności gospodarczej przez osoby z niepełnosprawnościami. 8. Realizacja programów aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami finansowanych ze środków krajowych i unijnych.
Rezultaty	<p>Zwiększenie zainteresowania pracodawców zatrudnianiem osób niepełnosprawnych na chronionym i otwartym rynku pracy.</p> <p>Wzrost aktywności osób z niepełnosprawnościami w poszukiwaniu pracy.</p> <p>Wzrost zatrudnienia i samozatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>Ułatwienie zdobycia i utrzymania zatrudnienia oraz podniesienie poziomu kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych.</p>
Termin realizacji	Zadanie o charakterze ciągłym

Podmioty realizujące	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kędzierzynie – Koźlu Powiatowy Urząd Pracy w Kędzierzynie – Koźlu Rynek pracy Organizacje Pozarządowe Jednostki samorządu terytorialnego
Źródła finansowania	Środki samorządów terytorialnych Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Europejskie Fundusze Społeczne Fundusz Pracy Środki pozyskane z innych źródeł
Uzasadnienie	<p>Praca zgodna z kwalifikacjami daje osobom niepełnosprawnym możliwość uczestniczenia w życiu społeczno – gospodarczym. Z kolei dla państwa wyższy wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych to mniejsze wydatki na zabezpieczenie socjalne.</p> <p>Zadania powiatu w zakresie działań na rzecz osób niepełnosprawnych wynikają głównie z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Realizacja zadań uzależniona jest przede wszystkim od przekazywanych środków finansowych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych określonych uchwałą Rady Powiatu.</p> <p>Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych zakłada rzetelną, systematyczną realizację założonych celów, odpowiadających na liczne potrzeby osób niepełnosprawnych. Wykwalifikowana kadra działająca na polu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych daje gwarancję stałego, wnikliwego diagnozowania zmieniających się potrzeb i elastycznego reagowania zmianą proponowanych form wsparcia, pozwoli na minimalizowanie barier, które napotykają osoby niepełnosprawne na drodze do zatrudnienia.</p>

4.

Cel strategiczny: Wsparcie środowiskowe i pomoc osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom.	
Cel operacyjny: Tworzenie warunków do wczesnego wsparcia osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin poprzez zapobieganie ograniczeniom na wczesnym etapie wykrywania. Rehabilitacja i edukacja dzieci i młodzieży.	
Zadania	<ol style="list-style-type: none"> 1.Stworzenie systemu środowiskowego wsparcia. 2.Prowadzenie poszerzonej akcji informacyjnej o możliwości udziału w programach finansowanych z funduszu PFRON. 3.Tworzenie warsztatów dla rodziców dzieci z niepełnosprawnościami oraz grup wsparcia. 4.Otoczenie opieką psychologiczną i terapeutyczną rodziców dzieci z niepełnosprawnością. 5.Udział w projektach, programach, konkursach i pozyskiwanie środków finansowych na działania z zakresu aktywnej integracji. 6.Umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w Warsztatach

	<p>Terapii Zajęciowej.</p> <p>7. Zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej.</p> <p>8. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w środowiskowych domach samopomocy i klubach seniora.</p> <p>9. Wczesne rozpoznawani i diagnozowanie ograniczeń rozwojowych oraz niepełnosprawności.</p> <p>10. Wspieranie rozwoju talentów osób niepełnosprawnych.</p> <p>11. Zapewnienie kształcenia specjalnego.</p> <p>12. Likwidacja barier architektonicznych w obiektach edukacyjnych.</p>
Rezultaty	<p>Poprawa jakości funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>Łatwa dostępność do usług świadczonych przez placówki edukacyjne, placówki wsparcia dziennego, oraz placówki całodobowej opieki.</p> <p>Nawiązanie nowych kontaktów społecznych, a także zmniejszenie izolacji społecznej i przeciwdziałanie marginalizacji osób z niepełnosprawnościami.</p>
Termin realizacji	Zadanie o charakterze ciągłym
Podmioty realizujące	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kędzierzynie – Koźlu</p> <p>Ośrodki Pomocy Społecznej</p> <p>Organizacje Pozarządowe</p> <p>Jednostki samorządu terytorialnego</p>
Źródła finansowania	<p>Środki samorządów terytorialnych</p> <p>Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych</p> <p>Europejskie Fundusze Społeczne</p> <p>Środki pozyskane z innych źródeł</p>
Uzasadnienie	<p>Poczucie bezpieczeństwa oraz odpowiednie formy wsparcia, eliminujące poczucie marginalizacji ma szczególne znaczenie w procesie kompleksowej rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Szczególną rolę odgrywa zabezpieczenie socjalne w przypadkach, w których osoby niepełnosprawne nie mogą wyjść z trudnych sytuacji życiowych, przy wykorzystaniu własnych środków i możliwości. Niezbędnym jest więc zapewnienie nie tylko środków materialnych, ale także stworzenie systemu poradnictwa, wsparcia psychologicznego i usług opiekuńczych. Usługi te coraz są częściej organizowane przy pomocy organizacji pozarządowych i wolontariatu.</p>

MONITORING DZIAŁAŃ

Realizacja programu z zakresu rehabilitacji społecznej oraz rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych ujmowana będzie w sprawozdaniu rocznym Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kędzierzynie-Koźlu oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Kędzierzynie-Koźlu przedstawianych w formie informacji zbiorczych Radzie Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego.

Monitoring będzie przeprowadzany na podstawie danych uzyskanych od instytucji oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie kędzierzyńsko –kozielskim, realizujących program.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie do końca maja każdego roku przedstawi Zarządowi Powiatu Kędzierzyńsko- Kozielskiego „*Informację z realizacji Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023 – 2030*” w powiecie kędzierzyńsko –kozielskim za rok poprzedni, która po przyjęciu przez Zarząd przekazana zostanie Wojewodzie Opolskiemu zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 35 a ust. 1 pkt 3 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 100).

Spis treści

POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA LATA 2023 - 2030

2023 - 2030.....	1
WSTĘP	2
UZASADNIENIE PROGRAMU	2
DEFINIOWANIE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	3
ORZECZNICTWO O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	5
1.Orzekanie o zaliczeniu do jednego ze stopni niepełnosprawności.....	5
2. Orzekanie o niezdolności do pracy	6
3. Równoważność orzeczeń.....	7
REHABILITACJA SPOŁECZNA	10
1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kędzierzynie-Koźlu.....	10
2. Domy Pomocy Społecznej w Powiecie Kędzierzyńsko-Kozielskim.....	20
3. Warsztaty Terapii Zajęciowej	20
4. Środowiskowy Dom Samopomocy „PROMYCZEK” w Kędzierzynie-Koźlu	21
5. Miejski i gminne ośrodki pomocy społecznej.....	22
6. Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego.....	24
REHABILITACJA ZAWODOWA	29
Przywileje w pracy osoby niepełnosprawnej.....	30
Pomoc w poszukiwaniu pracy	31
Zakład Aktywizacji Zawodowej.....	32
EDUKACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	32
Publiczna Poradnia Psychologiczno -Pedagogiczna	33
Szkoła Specjalna	34
CELE STRATEGICZNE I CELE OPERACYJNE POWIATOWEGO PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	35
MONITORING DZIAŁAŃ	40

Uzasadnienie
do uchwały Rady Powiatu Nr LIV/467/2023
w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023-2030

Zgodnie z art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych do zadań powiatu należy opracowywanie i realizacja zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- a) rehabilitacji społecznej,
- b) rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Poprzedni program w/w zakresie został zakończony z upływem 2022 r., dlatego koniecznym jest przyjęcie kolejnego dokumentu strategicznego, który będzie uporządkowanym zbiorem celów tworzących system pomocy osobom niepełnosprawnym z terenu powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023-2030 jest dokumentem służącym realizacji założeń polityki społecznej w Powiecie Kędzierzyńsko-Kozielskim i został pozytywnie zaopiniowany przez Powiatową Społeczną Radę ds. Osób Niepełnosprawnych.

Biorąc pod uwagę powyższe podjęcie przedmiotowej uchwały jest uzasadnione.